یادداشت

رئالیسم ساختاری

افول نظم مبتنی بر قواعد و بحران حقوق بین‌الملل

مقداد توانانیا

تحولات سال‌های اخیر در نظام بین‌الملل نشان می‌دهد که ادبیات «نظم مبتنی بر قواعد» (Rules-Based International Order) بیش از آنکه توصیفی دقیق از واقعیت باشد، به پوششی گفتمانی برای مدیریت ادراک عمومی بدل شده است. آنچه عملا در حال وقوع است، نه فروپاشی ناگهانی نظم، بلکه گذار تدریجی از هنجارگرایی لیبرال به رئالیسم ساختاری عریان است؛ نظمی که در آن قدرت، نه اخلاق و نه حتی قانون، متغیر تعیین‌کننده نهایی است. در چارچوب رئالیسم ساختاری (Structural Realism / Neorealism) ـ آن‌گونه که کنت والتز صورت‌بندی می‌کند ـ نظام بین‌الملل ذاتا آنارشیک، فاقد مرجع اقتدار مرکزی و مبتنی بر خودیاری (Self-help) است. در چنین سیستمی، دولت‌ها نه به‌دلیل بدخواهی اخلاقی، بلکه به‌دلیل ساختار نظام، ناگزیرند بقا را اولویت مطلق قرار دهند و بدترین سناریو را مبنای تصمیم‌گیری بگذارند. نتیجه منطقی این وضعیت آن است که اخلاق و حقوق، تابعی از توزیع قدرت می‌شوند، نه بالعکس. جنگ اوکراین نمونه‌ای گویا از کاربست عملی این منطق است. این جنگ در آغاز، از سوی غرب به‌مثابه دفاعی هنجاری از حاکمیت ملی، دموکراسی و حقوق بشر روایت شد، اما در عمل به میدان مدیریت هزینه و فایده میان قدرت‌های بزرگ بدل شد. تصمیم روسیه برای حمله، مبتنی بر برآوردی عقلانی از توازن هزینه‌ها بود؛ همان‌قدرکه واکنش محدود و کنترل‌شده غرب نیز نه با هدف پیروزی قاطع، بلکه برای فرسایش مدیریت‌شده و حفظ امکان چانه‌زنی آینده طراحی شد. در این فرایند، اوکراین از «سوژه هنجاری» به «ابژه ژئوپلیتیک» تقلیل یافت؛ سرنوشتی که به‌روشنی نشان می‌دهد باور صادقانه به ارزش‌های لیبرال، بدون پشتوانه سخت قدرت، می‌تواند هزینه‌ای وجودی در پی داشته باشد. وضعیت ونزوئلا مرحله پیشرفته‌تری از این عریانی را نمایان می‌کند. در اینجا حتی تلاش برای حفظ ظاهر هنجاری نیز کنار گذاشته شده است. دموکراسی و حقوق بشر تنها تا جایی اهمیت دارند که با منافع حیاتی ـ به‌ویژه امنیت انرژی، کنترل مهاجرت و ثبات منطقه‌ای ـ در تعارض نباشند. اقدام دولت ترامپ در ربودن یک رئیس‌جمهور مستقر، صرف‌نظر از ارزیابی‌های مربوط به مشروعیت سیاسی مادورو، نقض آشکار سه قاعده آمره حقوق بین‌الملل (Jus Cogens) است: منع توسل به زور، مصونیت دولت‌ها و منع آدم‌ربایی فرامرزی. از منظر حقوق بین‌الملل، این اقدام را می‌توان یکی از صریح‌ترین موارد نقض نظم حقوقی بین‌المللی در دوران مدرن دانست. با این حال، مسئله اساسی نه صرفِ نقض، بلکه فقدان هزینه مؤثر برای ناقض است. نهادهای کلاسیک نظم حقوقی ـ شورای امنیت، مجمع عمومی، دیوان بین‌المللی دادگستری ـ در برابر قدرت‌های بزرگ، بیش از آنکه ابزار الزام باشند، به سازوکارهای نمادین اعتراض فروکاسته شده‌اند. وتو، سیاست‌زدگی و فرسایش نهادی، حقوق بین‌الملل را از «قانون» به «زبان هنجاری» تنزل داده است. در چنین بستری، ایده شکل‌گیری یک جبهه جهانی علیه نقض فاحش حقوق بین‌الملل ـ متشکل از نیروهای لیبرال در آمریکا، دولت‌های لیبرال دموکرات در اروپا، جریان‌های چپ‌گرا و بخش‌هایی از جامعه مدنی جهانی با همراهی چین و تا حدی روسیه ـ مطرح می‌شود. اما از منظر رئالیسم، چنین ائتلافی تنها زمانی پایدار خواهد بود که هم‌پوشانی منافع مادی میان اعضای آن وجود داشته باشد. تاریخ نشان داده است که حتی ائتلاف‌های ضد فاشیستی قرن بیستم نیز بیش از آنکه محصول اجماع اخلاقی باشند، برآمده از تهدید مشترک به منافع حیاتی قدرت‌ها بودند. تایوان در این معادله، نقطه آزمون نهایی اعتبار تعهدات امنیتی ایالات متحده است. اگر چین بتواند مسئله تایوان را بدون تحمیل هزینه‌ای غیرقابل‌تحمل حل‌وفصل کند، اعتماد به ضمانت‌های امنیتی آمریکا به‌شدت تضعیف خواهد شد. به همین دلیل است که کنشگران، با وجود لفاظی‌های تند، همچنان در سطح بازدارندگی و بازی‌های سیگنالی باقی مانده‌اند و از عبور به جنگ مستقیم پرهیز می‌کنند. پیامد این تحولات برای کشورهای کوچک و متوسط، به‌ویژه در خاورمیانه، روشن اما نگران‌کننده است. این کشورها بیش از همه در معرض خطای ادراکی‌اند؛ خطایی که در قالب اتکا به «حمایت اخلاقی» یا فرضِ مداخله هنجاری قدرت‌های بزرگ بروز می‌کند. در نظم رئالیستی، حمایت نه پایدار است و نه رایگان، و بیانیه‌ها و مواضع رسمی، اغلب ابزارهای تاکتیکی‌اند که در لحظه معامله بزرگ‌تر کنار گذاشته می‌شوند. برای ایران، این وضعیت واجد یک تناقض بنیادین است. از یک سو، نظام بین‌الملل عملا تابع منطق قدرت است؛ از سوی دیگر، حقوق بین‌الملل ـ با تمام ضعف‌ها و ناکارآمدی‌هایش ـ تنها سپر حداقلی در برابر حذف کامل است؛ بنابراین احترام به حقوق بین‌الملل و تلاش برای حفظ آن، نه از سر آرمان‌گرایی، بلکه به‌عنوان راهبردی عقلانی برای کاهش آسیب‌پذیری ساختاری قابل فهم است. در نهایت، سیاست جهانی نه عرصه احساسات است و نه میدان عدالت. این عرصه، حوزه محاسبه است؛ محاسبه‌ای که از جایی آغاز می‌شود که دولت‌ها حاضر باشند واقعیت نامطلوب نظام بین‌الملل را همان‌گونه که هست ببینند، نه آن‌گونه که مایل‌اند باشد. در چنین جهانی، بقا نه پاداش حقانیت، بلکه نتیجه فهم دقیق قواعد نانوشته قدرت است.

قطع‌شدن اینترنت و پیامک، چگونه دارندگان رمزارز در ایران را با بحران مواجه کرده است

دارایی دور از دسترس

شرق: بیش از صد ساعت و نزدیک به شش روز است که اینترنت به‌عنوان ابزار ارتباطی مردم و ابزاری برای فعالیت کسب‌وکارها قطع شده است. ارتباط با دنیا به صورت کامل از دست رفته و کمتر کسی از ما می‌دانیم در آن سوی مرزهای ایران چه اتفاقی در حال رقم‌خوردن است. مهاجران در کشورهای مختلف، بی‌خبر از خانواده و دوستان خود در داخل ایران هستند و از سوی دیگر، در داخل کشور نیز در کنار قطع‌بودن اینترنت، اختلال‌های تماس تلفنی و قطع‌شدن ارسال پیامک باعث شده افراد به سختی با یکدیگر ارتباط بگیرند. هنوز مشخص نیست راه‌های ارتباط دیجیتال از اینترنت تا پیامک چه زمانی قرار است باز شود، اما آنچه مشخص است، ضایع‌شدن حقوق شهروندی و افزایش ضررهایی است که در این شرایط اقتصادی مردم و کسب‌وکارها می‌بینند. در روزهایی که رکود اقتصادی در ایران هر لحظه رکورد می‌زند، برخی کاربران برای حفظ ارزش اندک دارایی‌های خود به پلتفرم‌های رمزارز داخلی پناه برده بودند، اما حالا مشخص شده که با قطع اینترنت و ارسال پیامک، بسیاری از این کاربران نمی‌توانند دارایی‌شان را از این صرافی‌ها خارج کنند یا با کمترین ریسک معامله انجام دهند. پیگیری «شرق» از اصلی‌ترین صرافی‌های رمزارز ایرانی، نشان می‌دهد که به دلیل قطع اینترنت و عدم امکان به‌روزرسانی قیمت رمزارزها با بازار جهانی، معاملات به شکل چشمگیری کاهش پیدا کرده است و آنچه حالا در بستر این پلتفرم‌ها به‌عنوان معامله انجام می‌شود، براساس خرید و فروش در بازار داخلی است که احتمالا با رقم بازار جهانی بسیار متفاوت است. به گفته کارشناسان، قطع و ادامه قطعی اینترنت و عدم ارسال پیامک باعث ضایع‌شدن حقوق شهروندان و واردشدن ضررهای بی‌سابقه به آنهایی می‌شود که تلاش کرده‌اند در چند سال گذشته، در شرایط نابسامان اقتصادی از طریق پلتفرم‌های رمزارزی حداقل ارزش دارایی‌شان را نگه دارند.

هشدار پیش از قطعی

یک روز قبل از قطع‌شدن کامل اینترنت، اینترنت از نوع ملی، تماس تلفنی و پیامک در شامگاه ۱۸ دی و درحالی‌که اینترنت با اختلال شدید همراه بود، صرافی‌های رمزارزی با انتشار اطلاعیه‌ای در شبکه‌های ارتباطی خود، به کاربران‌شان درباره مدیریت معاملات هشدار دادند. برای نمونه، نوبیتکس به‌عنوان بزرگ‌ترین صرافی رمزارز ایران، در اطلاعیه خود به کاربران توصیه کرد در شرایط هیجانی از بازکردن و نگه‌داشتن موقعیت‌های تعهدی و پرریسک خودداری کنند و آمادگی لازم را برای سناریوهای مختلف، ازجمله اختلال احتمالی دسترسی، در نظر بگیرند. نوبیتکس تأکید کرده بود که بخش عمده دارایی کاربران مطابق روال همیشگی در ذخیره‌سازی سرد نگهداری می‌شود و شارژ کیف‌پول‌های گرم نیز به‌صورت محدود و مدیریت‌شده انجام می‌گیرد. از سوی دیگر، صرافی والکس هشدار داد که کاربران برای حفظ دسترسی پایدار به پلتفرم، از گزینه‌های تأیید دومرحله‌ای پیامکی یا Google Authenticator به‌جای ایمیل استفاده کنند. همچنین آبان‌تتر در اطلاعیه‌ای با اشاره به احتمال اختلال یا محدودیت اینترنت، اعلام کرده بود در صورت کاهش یا قطع دسترسی، امکان مدیریت لحظه‌ای معاملات برای کاربران ممکن است محدود می‌شود.

هشدارهایی که راه به جایی نبرد

اما با قطعی گسترده اینترنت و بعد از آن هم قطع‌شدن ارسال پیامک، عملا هیچ‌کدام از این هشدارها برای کاربران کارساز نبود. «مرجان» یکی از کاربرانی که سال‌هاست در یکی از صرافی‌های رمزارز ایرانی دارایی‌اش را نگه می‌دارد، به «شرق» می‌گوید وقتی اینترنت قطع شد، حتی وب‌سایت و اپلیکیشن صرافی رمزارزی که در آن ثبت‌نام کرده نیز بالا نمی‌آمد. به گفته او در روز دوم که اینترنت ملی با اختلال همراه بود، می‌توانسته وارد اپلیکیشن صرافی شود، اما برای ورود نیاز به کد تأیید داشته است که به خاطر قطع پیامک کد OTP برای او ارسال نمی‌شده. همچنین او تأکید می‌کند که امکان دریافت کد تأیید از طریق ایمیل نیز نداشته؛ چراکه ایمیل هم قطع بوده است. «علی» از دیگر کاربران صرافی رمزارز نیز به «شرق» می‌گوید آن‌قدر اینترنت داخلی اختلال دارد که بارها در مراحل انجام معاملات نتوانسته دکمه ثبت را بزند و کل فرایند معامله از بین رفته است. او در ادامه می‌گوید بارها خواسته معاملاتی انجام دهد، اما وقتی به مرحله آخر و ارسال پیامک تأیید رسیده، چون پیامک‌ها قطع است، نتوانسته معامله خود را تکمیل کند. او می‌گوید در شرایطی که هر روز در کنار بحران‌های اقتصادی، بحران‌های دیگر هم در کشور رخ می‌دهد، اندک دارایی خودش را برای روز مبادا در این صرافی‌ها نگه داشته و حالا هم که می‌خواهد کل دارایی‌اش را از آن خارج کرده و برای خرید بلیت به خارج استفاده کند، امکانش را ندارد. «نگین» نیز از دیگر کاربران صرافی رمزارز ایرانی است. او می‌گوید هر روز اولین کارش چک‌کردن بازار و قیمت رمزارزها بوده و براساس آن معاملات خود را برنامه‌ریزی می‌کرد، اما از شش روز گذشته با قطعی اینترنت و پیامک نتوانسته حتی یک معامله هم انجام دهد. او هم تجربه‌ای مانند دیگر کاربران صرافی‌های رمزارز دارد؛ یا در میانه معامله اختلال اینترنت ملی افزایش پیدا می‌کند و نمی‌تواند ادامه راه را برود یا پیامک تأیید برایش ارسال نمی‌شود و نمی‌تواند معامله را نهایی کند. او در پاسخ به «شرق» که چرا در این شرایط بحرانی می‌خواهد معامله کند؟ می‌گوید: «برای اینکه استرس دارم ارزش دارایی‌ام کم شود. من هیچ منبعی ندارم که بدانم در بازار جهانی قیمت‌ها به چه صورت است، چون اینترنت را قطع کرده‌اند؛ بااین‌حال، با قیمت‌گذاری که در داخل بازار می‌شود، سعی می‌کنم از کاهش ارزش دارای خود جلوگیری کنم».

صرافی‌های رمزارز: پلتفرم‌ها کار می‌کنند

«شرق» برای بررسی وضعیت فعالیت صرافی‌های رمزارز با حداقل پنج صرافی تماس گرفت که تمامی آنها اعلام کردند نمی‌خواهند نامشان در این گزارش آورده شود؛ بااین‌حال، مدیران این صرافی‌ها اعلام می‌کنند که با وجود قطع‌بودن اینترنت از شش روز پیش تاکنون، در روز اول قطعی، ترافیک روی این پلتفرم‌ها صفر بوده و در روز دوم با وصل‌شدن دست‌وپاشکسته اینترنت ملی، آنها توانسته‌اند خدمات خود را در اختیار کاربرانشان بگذارند. به گفته آنها، آنچه در این بین به معضل تبدیل شده، قطعی اینترنت و عدم امکان اتصال آنها به بازارهای جهانی برای به‌روزکردن قیمت رمزارزهاست و دومین مشکل در کنار قطعی اینترنت، قطع‌شدن پیامک است که باعث شده پیام تأیید یا OTP برای کاربران ارسال نشود و آنها از انجام معامله بازبمانند.

در این بین، برخی شنیده‌ها حکایت از آن داشت که صرافی‌های رمزارز به اینترنت دسترسی دارند، اما در صحبت «شرق» با پنج صرافی اصلی کشور، آنها این ادعا را رد می‌کنند ولی تأکید دارند که به آنها وعده داده شده به‌زودی اینترنت‌شان وصل خواهد شد. بااین‌حال، یکی از مدیران این صرافی‌های رمزارز داخلی اعلام می‌کند داشتن اینترنت برای صرافی‌ها هیچ مشکلی را حل نمی‌کند، وقتی کاربران آنها امکان دسترسی به اینترنت و حتی پیامک را ندارند. به گفته او در حال حاضر معامله روی برخی صرافی‌ها به صفر رسیده و حتی این وضعیت بدتر از وضعیت ۱۲ روز جنگ تحمیلی اسرائیل به ایران است.

مدیر یکی از این صرافی‌ها در پاسخ به «شرق» که در شرایط قطعی اینترنت و نداشتن دسترسی به قیمت رمزارزهای جهانی چگونه پلتفرم‌های ایرانی امکان معامله را برای کاربران خود فراهم کرده‌اند؟ می‌گوید: «از راه‌هایی تلاش می‌کنیم که کشف قیمت صورت بگیرد که نمی‌توانم به صورت شفاف آن را اعلام کنم. در کنار این اتفاق، قیمت‌ها براساس پیشنهاد خود کاربران در داخل کشور تعیین می‌شود. برای مثال، کاربری یک قیمت برای یک رمزارز می‌گوید و کاربر دیگر رقمی دیگر می‌گوید، در نهایت این معاملات انجام می‌شود». به گفته او، قیمت رمزارزها در غیاب قیمت رمزارزهای بازار جهانی به شکل کاملا کور تعیین می‌شود.

او نیز مانند دیگر مدیران صرافی‌های رمزارز پیشنهاد می‌کند تا زمان اتصال مجدد اینترنت، بهتر است کاربران دست نگه دارند و معامله‌ای انجام ندهند یا حداقل از انجام معاملات پرریسک، اعتباری و استقراضی پرهیز کنند؛ چون احتمال ضرر و زیان برای آنها بسیار بالاست.

در همین زمینه، برخی خبرها حکایت از آن دارد که قیمت رمزارزهای گوناگون در پلتفرم‌های رمزارزی ایرانی مختلف است. برای نمونه، قیمت تتر روز یکشنبه (۲۱ دی) در یک صرافی ۱۴۲ هزار تومان بود و در یک صرافی دیگر ۱۴۵ هزار تومان. مدیر یکی از صرافی‌های رمزارزی درباره این تفاوت قیمت به «شرق» می‌گوید: «بازارهای معاملاتی در حوزه رمزارز عمق‌های مختلفی دارند و براساس معاملاتی که دو طرف بازار در خرید و فروش انجام می‌دهند، یک تفاوت قیمت ایجاد می‌شود. بااین‌حال، در حال حاضر به‌خاطر قطعی اینترنت معاملات واقعی نیست؛ کاربران می‌خواهند معامله کنند، اما به دلیل کاهش معاملات و عدم دسترسی به قیمت بازار جهانی، بازار عمق نمی‌گیرد و قیمت اصلی استخراج نمی‌شود».

براساس گزارشی که اخیرا رسانه «تکراسا» منتشر کرد، بازار رمزارز ایران در سال ۱۴۰۳ بین دو تا دوونیم هزار میلیارد تومان گردش مالی داشته است. در کنار این حجم، طبق گزارش تکراسا، حدود ۱۲ تا ۱۴ میلیون حساب کاربری ثبت‌شده در این پلتفرم‌ها وجود دارد. همچنین این گزارش نشان می‌دهد تعداد کاربران فعال که حداقل یک معامله در طول سال در این پلتفرم‌ها انجام داده‌اند، حدود چهار تا پنج میلیون نفر است. هرچند این آمار نشان می‌دهد که بازار رمزارز در ایران هنوز کاربران جدی پیدا نکرده، اما همین تعداد نیز بیانگر این موضوع است که بخشی از مردم از این پلتفرم‌ها برای حفظ دارایی خود استفاده می‌کنند و قطعی اینترنت و پیامک، آن‌هم تا زمانی نامعلوم، در کنار آنکه حق شهروندی آنها را سلب می‌کند، باعث می‌شود امکان دسترسی به دارایی را که روز به روز در این شرایط اقتصادی ارزشش کم می‌شود هم نداشته باشند.

یادداشت

دعوت به تأمل و مدارا

ادامه از صفحه اول

درحالی‌که واضح است که نقش دولت نه امر توزیع منابع بلکه تصمیم‌گیری در سازوکار تولید و توسعه و بازتوزیع منابع است. بحران اقتصادی امروز ریشه در همین انفعال و استیصال دولت و نقش‌آفرینی لابی‌های قدرت و گروه‌های خاص و... در تعیین راهبردها و سیاست‌های اصلی کشور دارد. خروج از این وضعیت از مجرای سیاست (نوسازی سیاست داخلی و کاهش تنش و تحریم‌های خارجی) و تأمین آزادی‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی شهروندان می‌گذرد. شهروندانی که هر روز بیشتر از دولت فاصله گرفته (شکاف دولت- ملت) و به‌شدت احساس بیگانگی و طردشدگی می‌کنند.

۳- رایج‌ترین و شاید معقول‌ترین تحلیلی که از علل وقوع انقلاب سال ۱۳۵۷ وجود دارد آن است که این انقلاب نه فقط علل اقتصادی بلکه از آن مهم‌تر علل سیاسی و اجتماعی و ریشه‌های فکری داشته است. به این معنا که صرف‌نظر از دستاوردهای درخشان اقتصادی و صنعتی دهه ۴۰ و اوایل دهه ۵۰، سیاست غلط اصلاحات ارضی و کاهش بهره‌وری کشاورزی و هجوم کشاورزان به شهرها و حاشیه‌نشینی آنان و نیز نقض سیستماتیک حقوق مالکیت در بنگاه‌های اقتصادی با انقلاب سفید و فساد و حیف و میل منابع و تورم دورقمی و... ناشی از درآمدهای عظیم نفتی دهه ۱۳۵۰ و... قطعا در ایجاد بحران در دستگاه حکومت و نارضایتی اصناف و فعالان اقتصادی و... نقش مهمی داشت. در این میان و در نگاه عمومی‌تر «علت نارضایتی مردم این بود که احساس می‌کردند در جامعه نقشی ندارند و از فرایندهای تصمیم‌گیری کنار گذاشته شده‌اند. این احساس حذف‌شدگی و عدم مشارکت، بیش از هر عامل اقتصادی دیگری، موجب بروز نارضایتی و در نهایت وقوع انقلاب شد» (دکتر غنی‌نژاد- دنیای اقتصاد- ۱۴۰۳/۱۱/۲۳). اکنون به نظر می‌رسد گذر از وضعیت بس بغرنج و به‌غایت دردآور و نگران‌کننده امروز که بحران اقتصادی یک وجه و البته وجه مهم آن است (هفت سال تورم بالای ۳۰ درصد و یک‌سوم جمعیت زیر خط فقر و نیمی از جمعیت که کمتر از میزان استاندارد کالری (۲۱۰۰) دریافت می‌کنند و...) جز با تأمل و مدارا و جلب رضایت مردم براساس قراردادی اجتماعی ممکن نیست. اگر چنین شود اوضاع و احوال هم می‌تواند دیگر شود. نمونه تاریخی و حداقلی آن، شروع اصلاحات اقتصادی در چین است پس از حوادثی دردناک. «باید بپذیریم که نیاز به اصلاحات اساسی داریم و پس از حل‌شدن این مسائل نباید به خانه اول بازگردیم» (علی لاریجانی- ۱۰/۲۰).

جدول ۵۲۴۳ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- اثری کوتاه اما عمیق و معنوی به قلم هرمان هسه- آکروبات ۲- ساز استاد محمد موسوی- سرمه- مأمور عملیات دشوار جنگی ۳- برافروختگی- نظر مجتهد- کوچک ۴- باد و باران- آشکارکننده- یک و دو ۵- سرشار- همسرگزیدن- کلاه مردانه قدیمی ۶- ویروس مهلک قرن- پسر مازندرانی- همدم ۷- زادگاه حضرت ابراهیم(ع)- موش‌خرما- پیکار ۸- یکدندگی- نشانه مرغوبیت کالا- شخص ۹- ترانه- از پوشاک زنانه- فراخواندن ۱۰- خوش‌باور- قسمتی از جمله که درباره آن خبر می‌دهیم- دارای گنجایش ۱۱- فرق سر- ستون خیمه- پروفیل فلزی به شکل زاویه قائمه ۱۲- خیس- بی‌اعتنا به قیدوبندها- دستگاهی برای خشک‌کردن موی سر ۱۳- هم‌داستان رامین- فراموش‌کار- مجموعه‌شعری سروده هوشنگ ابتهاج ۱۴- ماده مخدر تریاک- معشوق- نیم‌کاسه ۱۵- از همسران حضرت رسول(ص)- فیلسوف چینی عصر باستان که او را سقراط چین می‌نامند.

عمودی:

۱- مخفف سامانه نظارت ارزی- گفت‌وگوی تلفنی- پرنده‌ای از خانواده گنجشک ۲- گاهی یاد هندوستان می‌کند- رواج‌دهنده- از ارزهای دیجیتال ۳- بلوری‌شدن- جای خالی از هوا- یک‌ششم ۴- نام ماندگار موسیقی آلمان- قصیده‌سرای ایرانی قرن ششم- پهلوان ۵- داد و فریاد- در و پنجره بناهای قدیمی- عنصر مؤثر در رشد استخوان‌های بدن ۶- اماکن مقدس زیارتی- گازی قابل اشتعال- منزل ۷- چیز- به حد مطلوب نرسیده- کادو ۸- کوه سیمرغ- از شرکت‌های خودروساز کره جنوبی- زاپاس ۹- صاحب‌شدن- قاضی- نفی عرب ۱۰- با سرعت زیاد و بدون توقف- ویتنام قدیم- پارچه‌ای با خاصیت ارتجاعی ۱۱- تئاتر- از گیاهان تک‌لپه‌ای- همراه پشتک ۱۲- مادر لر- فاقد خصلت‌های پسندیده- میوه گرمسیری ۱۳- پارچه‌نوشته تبلیغاتی- رشته‌های عرض پارچه- گل سرخ ۱۴- مخترع میکروفن- کلاه‌بردار- پسندیده ۱۵- صدای گرگ- خرید و فروش اشیای دست دوم- نومیدی

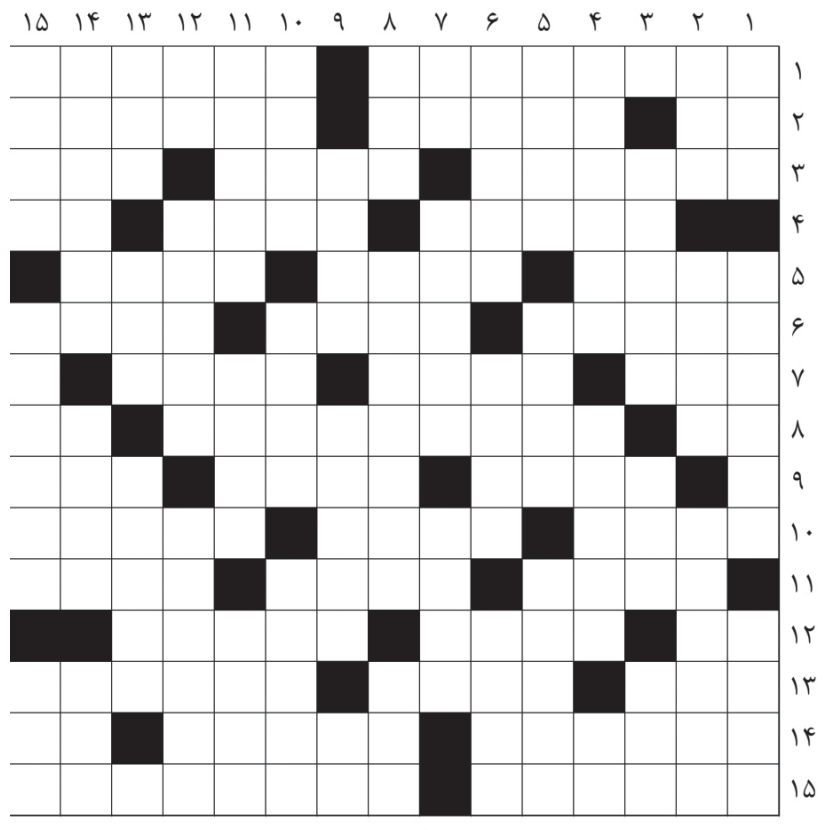

حل سودوکو ۴۲۳۸

۳	۸	۵	۲	۹	۷	۱	۴	۶
۴	۱	۷	۶	۸	۳	۹	۲	۵
۹	۶	۲	۱	۵	۴	۷	۸	۳
۵	۲	۴	۹	۷	۸	۶	۳	۱
۱	۳	۸	۴	۶	۵	۲	۷	۹
۶	۷	۹	۳	۱	۲	۸	۵	۴
۲	۵	۶	۷	۴	۹	۳	۱	۸
۷	۴	۱	۸	۳	۶	۵	۹	۲
۸	۹	۳	۵	۲	۱	۴	۶	۷

۳	۷	۹	۱	۵	۲	۶	۴	۸
۴	۶	۲	۳	۷	۸	۱	۹	۵
۸	۵	۱	۹	۶	۴	۳	۲	۷
۷	۲	۸	۵	۴	۶	۹	۳	۱
۶	۳	۴	۷	۹	۱	۸	۵	۲
۱	۹	۵	۸	۲	۳	۴	۷	۶
۹	۴	۷	۶	۱	۵	۲	۸	۳
۲	۸	۶	۴	۳	۷	۵	۱	۹
۵	۱	۳	۲	۸	۹	۷	۶	۴

حل جدول ۵۲۴۲

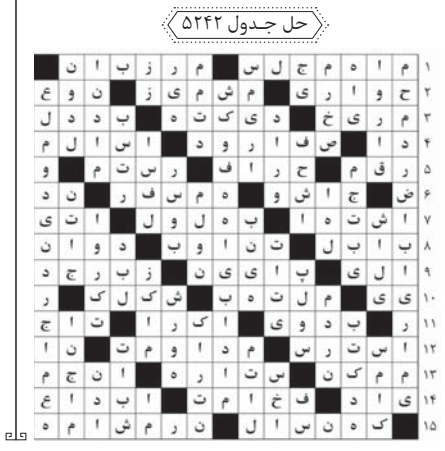

سودوکو سخت ۴۲۳۹

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

		۸				۳	۵	
				۹				
	۹		۸				۲	۷
۴				۱	۸	۷		
۱								۸
		۹	۳	۴				۲
۶	۳				۲		۱	
				۵				
	۲	۴				۹		

سودوکو ساده ۴۲۳۹

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

			۳			۸		۶
۶			۷		۲		۳	۱
۳						۴	۷	
				۵	۱		۴	۸
				۳				
۷	۱		۲	۸				
	۹	۴						۵
۲	۶		۴		۵			۷
۱		۷			۶			